

Tertúlia

El mite Frederica Montseny

A Frederica Montseny (1905-1994) cal estudiar-la més enllà del mite de la dona anarcosindicalista i primera ministra del govern de la República, com es va proposar el Simposi (2019) que li va dedicar la Càtedra Ferrater Mora i del qual s'acaben de publicar els treballs presentats. A través de la seva lectura, de seguida s'adverteix que el mite Frederica Montseny és d'una gran potència. Volent-ho o no, entre d'altres mites que es podrien prendre de la mitologia clàssica per explicar la seva personalitat forta, hi ha el de Prometeu. Ho apunto en el meu treball *Vida, la indomable, alter ego de Frederica Montseny*, en el qual faig referència a la novel·la *La indomable* (1928). Vida, la protagonista, és el nom que en ser mare Montseny va posar a la primera filla.

Doctrines i ideologies elaboren mites. Per més robotitzats que estiguem, hi ha una part de nosaltres que vol alimentar-se d'alguna cosa intangible. A *El poder del mite* diu Joseph Campbell: "Un dels problemes de l'actualitat és que no estem familiaritzats amb la literatura de

“

Doctrines i ideologies elaboren mites. Per més robotitzats que estiguem, hi ha una part de nosaltres que vol alimentar-se d'alguna cosa intangible

l'esperit. Ens interessen les notícies del dia i els problemes de l'hora". Amb això el mitòleg no volia dir que no ens hi haviem d'interessar, sinó que no hauria de ser l'única preocupació. Per a Campbell, el mite és un bon instrument per interpretar la realitat, enriquir l'experiència i comprendre els foscos i sovint aterridors abismes de l'existència humana. I, encara, els mites són la llavor de les religions (i, per tant, també de les ideologies modernes que ocupen el seu lloc) per explicar l'inexplicable i volem explorar, com ara les utopies. La de l'anarcosindicalisme n'és una. Llegint les novel·les i les memòries de Frederica Montseny, així com el que d'ella s'ha escrit, i més enllà d'encerts i errors (en els treballs del Simposi no hi ha pretensió hagiogràfica), cal apreciar la seva sincera lluita per assolir l'ideal àcrata, encarnant-lo en ella mateixa, cosa que no li va ser fàcil. L'home i la dona nous, cultes, lliures i desvetllats, encara són per fer. Però no podem renunciar-hi sense renunciar a l'impuls de la mateixa vida per aconseguir-ho.

Mirar-se el melic

També jo he llegit amb indignació la notícia del poble de Mutxamel (Alacant) sobre el canvi de nom de l'avinguda Enric Valor pel d'avinguda d'Espanya. Fixa't que el motiu és de pes: "El nom d'Espanya té més *empaque*". Així ho va justificar, literalment, l'equip de govern, i van quedar tan amples. Tu ho expliques molt bé, i tens tota la raó del món. No tantes paraules i més fets, perquè no hi ha dubte sobre allò que representa per a la llengua catalana Enric Valor i Vives. No tinc la impressió que el seu nom, a casa nostra, fora de l'àmbit lingüístic, sigui massa conegut. Si alcéssim la mirada del nostre melic i l'ampliéssim, rebríem un bany d'humilitat que ens permetria no fer el ridícul i guarir-nos tot d'una de qualsevol temptació de prepotència. I és ben veritat que des de Catalunya no s'han fet bé les coses, quant a la unitat cultural i lingüística dels Països Catalans. Ens hauríem d'acostar més a la feina feta en altres indrets per protegir aquesta llengua que ho necessita tot. I no n'hi ha prou de donar premis, ni noms de carrers. En definitiva, cal reconèixer i sumar.

Enric Valor deia en una entrevista: "La meua vocació literària ha estat tan gran que he pogut anar realitzant-la, entre penalitats, disgustos, dificultats i desastres, i això també és viure. El meu viure ha estat un desesperat amor per la llengua i l'ofici d'escriure, una gran passió que m'ha permès treure temps, hores de dormir i sobreposar-me a tot." I això que sembla tan dramàtic, dit per ell, no ho és gens. Sona a vida i prou.

L'any 1977, la meua família i jo ens vam traslladar a viure a València. Feia ben poc que havíem arribat quan, encuriosits pel món que albiràvem, vam decidir que ens feia falta saber més coses del país, i la literatura n'era una. El primers llibres valencians que van entrar a casa van ser els de l'*Obra literària completa*, d'Enric Valor, que inclou *Les Rondalles de Tema Meravellós*, *Les rondalles de Tema Costumista* i *les Rondalles d'Animals Personificats*. Va ser pura casualitat, no et pensis, Rafael. Em fa vergonya dir-ho, perquè jo no en sabia res, de Valor, i havia entrat a la llibreria a comprar alguna cosa de Joan Fuster. L'enfilall dels noms dels contes va fer la seva feina: "Història d'un mig pollastre", "La rabosa i el corb", "Home roig, gos pelut i pedra rodona", i tants d'altres. Aquest cap de setmana els he recuperat, i ha estat extraordinari.

I ara, avui, hi ha eleccions a Madrid. Diuen que guanyarà amb diferència Isabel Díaz Ayuso, la que no ha tancat Madrid *"porque no le ha dado la gana"*, i que és del mateix partit dels senyors que opinen que el nom d'avinguda d'Espanya té més *empaque* que el d'Enric Valor. Tot plegat fa molta por, ja t'ho diré.

“Darrere les paraules”

Rosa Soler
espigoladora@gmail.com

Rafel Marco Molina
Traductor. Director d'aixocomesdiu?
marcoimolina@aixocomesdiu.cat

Penso que...

Pere Martí i Bertran
Professor i escriptor

Petons

Des de fa massa temps, a causa de la pandèmia, trobem a faltar moltes coses, entre les quals destaquen les abraçades i els petons. Sovint ens hem de conformar, com en molts altres casos (viatges, paisatges, àpats, trobades familiars i d'amics...), de recordar-los a través de les paraules o de les imatges. Unes activitats escolars m'hi han fet pensar, perquè un dels meus primers llibres infantils, *La nena que va pintar els cargols* (Alfaguara/ Grup Promotor, 1999) es va fer servir, precisament, per recordar la importància dels petons en la infantesa i com poden ser de variats, agradables i necessaris. M'ha vingut de gust compartir-ho amb tots vosaltres i per això us en transcriu el fragment, que correspon al primer capítol de l'obra esmentada: "La Cristina és una nena de set anys, menuda, prima, tot ulls. Tot ulls, no pas perquè dugui ulleres, no: té uns ulls grossos i negres que xisclen, que se li mengen tota la cara, que riuen constantment.

Riuen, sí, perquè la Cristina té la boqueta tan petita, tan de pinyó, com li han dit pilots de vegades, que diríeu que riu pels ulls.

I aquesta alegria que transmet amb la mirada, l'escampa arreu: a casa, a l'escola, a l'esplai, pel carrer... Per això té tants amics i amigues, per això se la disputen a

l'hora de fer grups per jugar, per això pares i avis se la mengen a petons.

Però ja li agrada, no us penseu. Els petons de la mare són petons de cotó fluix: freguen la galta, el nassarró, el front, com les boletes que té la mare per desmaquillar-se i que ella de tant en tant li agafa, quan juga a pares i mares.

Els del pare, en canvi, són aspres, pel bigoti, i li recorden l'esponja que cada vespre li ressegueix el cos, empolsinat dels jocs, i li fa pessigolles i massatges.

Els petons de l'àvia són petons olorosos: a la tardor fan olor de móra o de codony, segons hagi fet melmelada o endreçat la roba a les calaixeres. A l'hivern, fan olor de fruites seques: d'orellana, d'avellanes i d'ametlles torrades, de nous... A la primavera, de flors de tota mena, perquè en fa rams per a tots els racons de la casa. A l'estiu, sempre fan olor d'espígol: en cull uns manats!

Els de l'avi són petons-vent. I no pas de rufagada d'hivern, no, per molt que tingui els cabells de neu!: són d'oratjol amb olor de terra de l'hort que encara conrea. T'arriben de manera que quant te'ls ha fet no saps ben bé si t'ha tocat amb els llavis o no."

Espero i desitjo que ben aviat les abraçades i els petons deixin de ser virtuals, com tantes i tantes altres coses que enyorem.